

U Z A S A D N I E N I E

1. Informacje ogólne

Projekt rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie opłat pobieranych przez Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego jest wydawany na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 1043, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 30 marca 2021 r. o zmianie ustawy o transporcie kolejowym (Dz. U. poz. ...), zwaną dalej „ustawą z dnia 30 marca 2021 r.”. Wydanie rozporządzenia jest konieczne ze względu dostosowania obowiązujących w tym zakresie przepisów do nowych wymagań ustawy wynikających ze zmiany zakresu czynności wykonywanych przez Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego, zwanego dalej „Prezesem UTK”, za które są pobierane opłaty.

W związku z przepisami ustawy z dnia 30 marca 2021 r. projekt wprowadza zasadę, że opłata będzie pobierana przy składaniu wniosku. Tym samym odstępuje się od funkcjonującej dotychczas zasady wnoszenia opłaty wstępnej w minimalnej wysokości na etapie składania wniosku, a następnie jej uzupełnienia do wysokości docelowej, określonej w obowiązujących przepisach po wydaniu decyzji. Rezygnacja z tego schematu jest również możliwa z uwagi na wprowadzenie jednolitych, sztywnych stawek za wykonanie określonych czynności przez Prezesa UTK. Przy ustalaniu wysokości opłat uwzględniono średni nakład pracy przy wykonywaniu szczegółowych czynności dla danego rodzaju sprawy, konieczność jednolitego postępowania przy pobieraniu i uiszczaniu opłat i zachowanie konkurencyjności transportu kolejowego. Proponowane podejście uprości system pobierania opłat za czynności wykonane przez Prezesa UTK, a także zapewni przejrzystość stawek opłat dla podmiotów ubiegających się o określone dokumenty.

2. Szczegółowy opis zmian

W § 1 rozporządzenie określono jego zakres przedmiotowy.

Z § 2 wynika, że szczegółowe czynności dla danego rodzaju sprawy, wykonywane przez Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego, za które są pobierane opłaty oraz wysokość tych opłat, zostały określone w załączniku do rozporządzenia.

Określony w § 3 zakres czynności podlegających opłatom, w stosunku do dotychczas obowiązujących, uległ następującym modyfikacjom:

- 1) Wprowadzana jest opłata za wydanie, przedłużenie i aktualizację jednolitego certyfikatu bezpieczeństwa, która zastąpi dotychczasowe opłaty za certyfikaty bezpieczeństwa w części A i B. Czynności związane z ograniczeniem i cofnięciem certyfikatu, z uwagi na ich wykonywanie z urzędu, a nie na wniosek, nie będą podlegały opłacie.
- 2) Opłaty za certyfikat podmiotu odpowiedzialnego za utrzymanie pojazdu kolejowego (ECM) będą dotyczyły wszystkich rodzajów pojazdów kolejowych, a nie jak dotychczas wyłącznie wagonów towarowych.
- 3) Wprowadzana jest opłata za wydanie, przedłużenie i zmianę certyfikatu w zakresie funkcji utrzymania. Dotychczas wydanie wspomnianego certyfikatu było objęte jedynie opłatą skarbową w wysokości 10 zł z tytułu wydania decyzji administracyjnej.
- 4) W miejsce dotychczasowych opłat za wydanie zezwolenia na dopuszczenie do eksploatacji pojazdu, są wprowadzane opłaty za wydanie zezwoleń na wprowadzenie pojazdu kolejowego do obrotu lub zezwoleń dla typu pojazdu oraz tymczasowych zezwoleń na

użytkowanie pojazdu kolejowego do celów testów na sieci kolejowej, na której pojazd kolejowy ma być użytkowany.

- 5) Utrzymana jest opłata za wyznaczenie podmiotu wnioskującego o wykonywanie zadań jednostki wyznaczonej oraz rozszerzenia zakresu uprawnień jednostki wyznaczonej. Jest to następstwo dodania takiego zadania do kompetencji Prezesa UTK na podstawie art. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 17 września 2020 r. o zmianie ustawy o transporcie kolejowym (Dz. U. poz. 1778).

Z katalogu czynności podlegających opłatom zrezygnowano z opłaty za wydanie decyzji stwierdzającej, czy niezbędne jest uzyskanie nowego zezwolenia na dopuszczenie do eksploatacji dla podsystemu strukturalnego po modernizacji. Wynika to z faktu, że zgodnie z ustawą z dnia 30 marca 2021 r. zmianie uległ charakter tej czynności, która na mocy nowych przepisów będzie wykonywana z urzędu, przez Prezesa UTK.

Zrezygnowano również z pobierania opłat za wyrejestrowanie pojazdu kolejowego, co ma zachęcić podmioty do zgłaszania tego faktu i tym samym przyczynić się do osiągnięcia aktualności danych w krajowym rejestrze pojazdów kolejowych i ich zgodności ze stanem faktycznym.

Określając wysokość opłat za poszczególne czynności określone w załączniku do rozporządzenia uwzględniono dotychczasową wysokość tych opłat, średni nakład pracy przy wykonywaniu szczegółowych czynności dla danego rodzaju sprawy, konieczność jednolitego postępowania przy pobieraniu i uiszczaniu opłat oraz zachowanie konkurencyjności transportu kolejowego.

Opłaty za czynności związane z wydaniem jednolitego certyfikatu bezpieczeństwa ustanowiono na poziomie 20 000 zł, który jest zbliżony do połączonej wysokości opłat za wydanie certyfikatów bezpieczeństwa w części A i B. Z uwagi na podobny nakład pracy dla procedury wydania autoryzacji bezpieczeństwa przyjęto analogiczną wysokość opłaty. Taką samą kwotę zapłacą również podmioty ubiegające się o certyfikat ECM i certyfikat w zakresie funkcji utrzymania. Wszystkie wymienione działania łączy podobny nakład pracy związany z koniecznością oceny systemu zarządzania bezpieczeństwem lub utrzymaniem.

Rozporządzenie przewiduje również opłatę za wydanie jednolitego certyfikatu bezpieczeństwa lub autoryzacji bezpieczeństwa, w ramach których potwierdzona zostanie również zgodność z wymaganiami dotyczącymi ECM. Z uwagi na fakt, że w ramach tej procedury Prezes UTK dokonuje oceny systemu zarządzania bezpieczeństwem i systemu zarządzania utrzymaniem w odniesieniu do kryteriów właściwych dla obu tych systemów, przyjęto iż opłata za tę czynność będzie wynosić 40 000 zł – tak jakby podmiot uzyskiwał oddzielnie oba właściwe dokumenty.

Zgodnie z wymaganiami odpowiednich przepisów szczególnych, oceniając wniosek o przedłużenie jednolitego certyfikatu bezpieczeństwa, autoryzacji bezpieczeństwa, certyfikatu ECM czy certyfikatu w zakresie funkcji utrzymania, Prezes UTK będzie uwzględniał również wyniki z nadzoru sprawowanego nad podmiotami posiadającymi dany dokument. W efekcie średni nakład pracy związany z realizacją tych spraw odpowiada sprawom dotyczącym wydania certyfikatu czy autoryzacji po raz pierwszy. Z tego względu opłata za przedłużenie wspomnianych dokumentów odpowiada opłacie za ich pierwsze wydanie. Proporcjonalnie mniejsze są natomiast opłaty za aktualizację ww. dokumentów, co odpowiada nakładowi pracy związanego z mniejszym stopniem skomplikowania sprawy.

W obszarze dotyczącym interoperacyjności systemu kolei najważniejsze zmiany dotyczą opłat za zezwolenia dla pojazdów kolejowych. Dotychczasowe zezwolenia na dopuszczenie

do eksploatacji zostaną zastąpione przez zezwolenia na wprowadzenie do obrotu. W rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2018/545 z dnia 4 kwietnia 2018 r. ustanawiającym uzgodnienia praktyczne na potrzeby procesu udzielania zezwoleń dla pojazdów kolejowych i zezwoleń dla typu pojazdu kolejowego zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/797 (Dz. Urz. UE L 90 z 06.04.2018, str. 11, z późn. zm.) ściśle określone zostały poszczególne przypadki wnioskowania o zezwolenie na wprowadzenie do obrotu, w odniesieniu do których w niniejszym projekcie wskazano wysokości poszczególnych opłat. Najbardziej skomplikowany przypadek zezwolenia, tj. dla pierwszego egzemplarza lub zezwolenia dla typu pojazdu, będzie wiązał się z kosztem 10 000 zł. Opłaty za pozostałe przypadki są odpowiednio niższe. Zaproponowane opłaty określono ponownie na podstawie średniej wysokości dotychczas ponoszonych opłat.

Opłatę za wydanie zezwolenia na dopuszczenie do eksploatacji podsystemów strukturalnych „infrastruktura”, „energia” i „sterowanie – urządzenia przytorowe” ustanowiono na poziomie średniej dotychczas pobieranej opłaty, tj. w wysokości 7 000 zł.

Ponadto uproszczony został mechanizm opłat za wydanie świadectwa dopuszczenia do eksploatacji typu budowli, urządzenia i pojazdu kolejowego. Dotychczas wysokość opłaty zależała od rodzaju konkretnego wyrobu, co jednak nie znajdowało uzasadnienia w nakładzie pracy po stronie Prezesa UTK, ponieważ dokumentacja składana dla różnych rodzajów wyrobów była analogiczna i badaniu podlegały te same przesłanki. Przyjęto wobec tego średnie wysokości najczęściej pobieranych dotychczas opłat.

Dodatkowego wyjaśnienia wymaga kwestia opłat za świadectwo dopuszczenia do eksploatacji typu pojazdu. W wyniku wprowadzonych w ostatnich latach nowelizacji przepisów ustawy dokument ten zdecydowanie zmienił znaczenie i rolę w systemie kolejowym. Obecnie świadectwa dopuszczenia do eksploatacji typu pojazdu są wydawane jedynie w ograniczonych przypadkach i dotyczą najczęściej pojazdów eksploatowanych poza główną siecią kolejową, w tym w dużej mierze pojazdów o charakterze historycznym, rekreacyjnym czy kolei wąskotorowych. Nie znajduje wobec tego uzasadnienia pobieranie opłat dla tego rodzaju pojazdów w wysokości porównywalnej do dotychczasowych przepisów, gdzie maksymalna stawka opłaty sięgała nawet 30 000 euro.

Bez zmian pozostają opłaty za:

- wydanie, zmianę i przedłużenie świadectwa bezpieczeństwa,
- sprawy związane z europejskim numerem pojazdu kolejowego (EVN),
- sprawy dotyczące licencji maszynisty,
- czynności w zakresie sprawowanego przez Prezesa UTK nadzoru nad ośrodkami szkolenia i egzaminowania maszynistów oraz kandydatów na maszynistów, a także podmiotami uprawnionymi do przeprowadzania badań lekarskich i psychologicznych oraz orzekania w celu sprawdzenia spełnienia wymagań zdrowotnych, fizycznych i psychicznych, niezbędnych do uzyskania licencji maszynisty oraz świadectwa maszynisty, a także zachowania ich ważności.

W § 4 uregulowany został sposób i terminy uiszczania opłat. Nie ulegają one zmianie w stosunku do obecnych uregulowań. Przy składaniu wniosku w sprawie podlegającej opłacie nadal konieczne będzie złożenie dowodu potwierdzającego uiszczenie opłaty, zaś opłaty za czynności związane z nadzorem nad określonymi rodzajami podmiotów będą uiszczane w terminie 30 dni od dnia doręczenia protokołu kontroli.

§ 5 zawiera przepisy szczególne w zakresie pobierania opłat dla określonych rodzajów spraw. W stosunku do dotychczasowego rozporządzenia przepis ten został dostosowany do nowej siatki pojęciowej wprowadzonej w ustawie. Wprowadzono także obniżoną opłatę za wydanie jednolitego certyfikatu bezpieczeństwa dla przewoźnika kolejowego prowadzącego przewozy wyłącznie pojazdami historycznymi lub turystycznymi.

W § 6 określone zostały przepisy przejściowe, zgodnie z którymi do opłat za czynności wykonywane przez Prezesa UTK, w stosunku do których wniosek został złożony przed dniem wejścia w życie projektowanego rozporządzenia, będą stosowane przepisy dotychczasowe. Opłaty złożone przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, a także opłaty za kontrole wszczęte i niezakończone przed tym dniem podlegają przepisom dotychczasowym. Podobnie w sprawach opłat za kontrole Prezesa UTK przeprowadzane w ramach sprawowanego nadzoru nad wszczętymi i niezakończonymi przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia będą stosowane przepisy dotychczasowe

Zgodnie z projektowanym § 7 rozporządzenie wejdzie w życie z dniem, w którym wejdzie w życie ustawa z dnia 30 marca 2021 r. Taki termin wejścia w życie rozporządzenia zapewni wykonanie przepisów ustawy w zakresie możliwości pobierania opłat przez Prezesa UTK.

Projektowana regulacja nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.) i nie podlega notyfikacji.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedłożenia instytucjom i organom Unii Europejskiej oraz Europejskiemu Bankowi Centralnemu w celu uzyskania opinii, dokonania konsultacji lub uzgodnienia.

Projekt rozporządzenia nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia zostanie zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronach internetowych rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.).